

France Gorse
665 Woodward
Brooklyn, N.Y. 112276-25-0
AN IN SPIRIT
LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

NO. 135

CLEVELAND OHIO, THURSDAY MORNING, JULY 17, 1969

STEV. LXVII — VOL. LXVII

**Nixon v Bukarešto,
zakaj ne v Beograd?**

CLEVELAND, O. — Tito je bil bajne hudo prizadet, ko je zvedel, da bo Nixon šel na obisk v Bukarešto, ne pa tudi v Beograd. So mu pred očmi nenehno vse usluge, kar jih je storil Washingtonu. Usluge je res delal, toda ni jih toliko, kolikor jih našteje jugoslovanska diplomacija, pa tudi vse niso tako velike, kot mislijo v Beogradu. To vendar ni razlog, zakaj je Nixon "zanemaril" Beograd. Pravo podoba dobimo le, če pomislimo, kaj Nixonu lahko da obisk v Bukarešti, česar mu pa ne more dati Beograd.

Amerika išče vse mogoče kanele, da bi imela čim več posrednih zvez z rdečo Kitajsko. Menda ni države na svetu, kjer ne bi naša diplomacija iskala stike s takimi politiki in diplomati, ki gredo lahko v Peiping. Pri tem je naše državno tajništvo polagalo veliko važnost na Varšavo, ker so poljski komunisti že po prirodi iskali dobre zveze s Peipingom, saj sta Kitajska in Varšava sosedni z Moskvo. Da Poljaki niso ravno navdušeni za Moskvo, je znana stvar. Tega ne more spreminiti tudi diplomacija tovariša Gomulke. In tako se je naša diplomacija odločila pred leti, da poskusi preko Varšave ustvariti zvezo s Peipingom. Ta zveza je v začetku kar dobro delovala, nato pa običajla. Gomulka je namreč začel podpirati sovjetsko zunanjo politiko s tako vneto, da to kitajskim komunistom ni prav nič všeč. Zato so postali hladni do Varšave.

Naše državno tajništvo je zato moralo misliti na nov kanal in ga odkrilo v Bukarešti. Rumunija je danes bolj ugledna v Peipingu kot Varšava, zato je potrebno, da imajo naši diplomati, ki usmerjajo lahko pot v Peiping. Nixon bo torej s svojim obiskom dosegel dve stvari: Ceausescu bo rad za poštarja med Washingtonom in Peipingom, našim diplomatom v Bukarešti bodo pa olajšani zaupni stiki z drugimi diplomati, ki imajo zveze s Kitajsko.

Vsega tega Ameriki ne moreta nuditi na Tito ne Beograd. Tito je v Peipingu še zmeraj vzorec zagrizenega "revizionista", jugoslovanska zunanja politika "neuvrščeniosti" pa tovariša Mao bolj jezi, kot veseli. Zato ima Rumunija boljše zveze s Kitajsko kot Jugoslavija in je v diplomatičnem svetu več vredna za Washington kot Tito.

Z ameriško politiko do Kitajske ne more biti nezadovoljna Sovjetska zveza. Ta se tako slabo počuti, kadar misli na Kitajsko, da je vesela, kadarkoli se njenim prijateljem posreči, da ustvarijo nova pota v Peiping. Da Moskva želi napraviti iz Nixonove pravega prijatelja, te želje ni lahko zanikati.

Nixonov večji interes za Rumunijo je torej razumljiv in pravi, četudi Beograd pri tem kaže užaljen obraz.

SHOWERS**Vremenski
prerok
pravi:**

Delno oblačno, soparno z verjetnostjo neviht. Najvišja temperatura okoli 90.

Novi grobovi

Mary Mervar
V Euclid General bolnici je umrla 79 let stara Mary Mervar s 416 E. 274 St., rojena Jakse v Smihelu pri Žužemberku, od koder je prišla v ZDA pred 63 leti, žena Franka, mati Franka M. Mary Mramor, Josepha, Johna, Louisa, Edwarda, Anne Reese in Josephine Ambrose, 16-krat stara mati, 10-krat pramati. Pokojna je bila članica Društva sv. Helene št. 193 KSKJ. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. jutri, v petek, ob devetih, v cerkev sv. Viljema ob desetih, nato na pokopališče All Souls.

Anna C. Tonski

V Woman's bolnici je umrla 67 let stara Anna C. Tonski s 15221 Grovewood Ave., roj. Biestrycka na Poljskem, od koder je prišla v ZDA stara 3 leta, žena Leona, mati Veronice Bednarek in Paula Bednarek. Pogreb bo iz Grdinovega pogreb. zavoda na Lake Shore Blvd. v soboto ob 9.45, v cerkev sv. Jeroma ob 10.30, nato na Kalvarijo.

**Salvadorske sile tišče
globlje v Honduras**

TEGUCIGALPA, Hond. — Vojna, ki se je začela iz obmejnih spopadov v ponedeljek z letalskimi napadi od obeh strani, kljub zahtevi Organizacije ameriških držav še ni ustavljena.

Čeprav govore poročila obeh držav o trdih in junaških bojih, število mrtvih in ranjenih ne more biti posebno veliko. Honduras ima skupaj v oboroženih silah namreč le okoli 4.500 mož, El Salvador pa okoli 5.000.

Povod za spopad so bile tekme za državno prvenstvo v nogometu med moštvima obeh republik. Ko je moštvo El Salvadorja odločilno zmagovalo, so v Hondurasu začeli nadlegovati priseljence iz El Salvadorja, da ima nekaj več prebivalstva kot Honduras, pa komaj eno osmino njegove površine. Ljudje tišče iz El Salvadorja v Honduras, kjer je dovolj zemlje za obdelavo, ki jo doma tako manjka.

BUKAREŠTA, Rom. —

Romunski diplomatje se letos poleti ne bodo mogli dosti hladiti, bodo imeli vse poletne polne roke dela, kar jih bo pa tudi spravilo v središče pozornosti mednarodne politike. Za petami si bodo namreč sledili trije dogodki, ki imajo vsi mednarodni političen pomen: podpis prijateljske pogodbe med Moskvo in Bukarešto, obisk predsednika Nixona in kongres romunske komunistične stranke.

Rumunija je trenutno brez pogodbe o prijateljstvu s Sovjetsko zvezo. Pogodba pravzaprav ni potrebna, kajti ves svet že itak ve, kako daleč sega prijateljstvo med obema sosedama. Toda komunističen obrednik zahteva napisano in slovesno podpisano pogodbo. Sovjetski in romunski diplomatje so pogodbo že sestavili, treba jo je le še podpisati. Kremelj in Bukarešta sta se najprvo sporazumela, da naj bo pogodba podpisana prav kmalu, še v juliju. Ko so bile urejene vse formalnosti, ki jih ni bilo malo, je pa Kremelj izjavil, da se s podpisom ne

Preveč pšenice?

Tri zaporedne bogate žetve pšenice po vsem svetu so napolnile skladišča, ko je povpraševanje po pšenici na trgih padlo. Začasno so ukinili dogovorjeno najnižjo ceno, dejanska se je znižala za 20 do 25 centov pri bušlju (11-14%).

OTTAWA, Kan. — Na posvetovanju petih glavnih pridelovalcev in izvoznikov pšenice na svetu, ZDA, Kanade, Argentine, Avstralije in Skupnega trga (Francije) pretekli teden v Washingtonu, D.C., je bilo sklenjeno, naj bo veljavnost dogovora o skupnih cenah za pšenico, začasno ukinjena. Dogovorili so se vendar, da bodo cene izenačili, da ne bo prišlo do dejanskega zloma cen in popolnega nerada na pšeničnem trgu.

Avstralija in Francija sta prodajali pšenico še v zgodnji pomladi izpod določene najnižje cene in seveda na ta način sklenili kupčije na škodo ZDA in Kanade. Tako so tudi tu začeli razmišljati o znižanju cen, da bi bili sposobni tekme na svetovnem trgu, kjer je ponudba pšenice večja kot povpraševanje po njej. Tri ugodne letine zapored so napolnile skladišča, kupcev pa ni.

Sodijo, da bo kot posledica dogovora v Washingtonu pretekli teden padla najnižja cena za prvovrstno kanadsko pšenico do 20 do 25 centov pri bušlju. Ta je uradno bila določena na \$1.95. Trgovinski minister zvezne vlade v Ottawi je v parlamentu napovedal vladno podporo farmarjem za ohranitev sedanje cene na domačem trgu. Isto so napovedali tudi v ZDA.

Ko svet ne ve kam s pšenico in njena cena kljub vsem dogovorom in konferencam tišči navzdol, ker manjka kupcev, je na svetu milijone ljudi, ki nimajo kaj jesti, ki gredo redkokdaj siti spat! Mar res ni možnosti, da bi imeli tudi ti reveži nekaj koristi od bogate žetve pšenice v vseh delih sveta? Ali ne bi bilo človeško, če bi zbrale države preko Združenih narodov po svojih sposobnostih sklad, ki bi

**Vročekrvne lerce spel
mirijo vojaški oddelki**

BELFAST, Sev. Irsko. — Preteklo soboto, ko so protestanti preveč izzivalno slavili poslednji poraz kralja Jakoba II., zadnjega katoliškega kralja Velike Britanije, v bitki ob reki Boyne, je prišlo v raznih krajih Severne Irske, posebno v Londonderryju do hudih nemirov. Katoliški del tega mesta je bil podoben ob koncu tedna pravemu bojišču. Do nemirov, izgrediv in spopadov je prišlo tudi drugod.

Ulsterska vlada je bila sklicana na izredno sejo, na kateri je proglasila obsedno stanje. Nemire je obsodila kot "neodgovorni huliganizem", ki ga vsi pošteni in dostojni državljani obsojajo. V Londonderryju je sklenila poslati 300 posebnih rezervnih policistov, ki pa nimajo strelnega orožja, ampak samo pendreke. V to mesto in okolico je prišlo tudi 1500 vojakov redne kraljevske vojske, da čuvajo vse važne naprave in ustanove ter pomagajo ohranjati splošni mir in red.

Nemiri in izgredi so v Severni Irski ali v Ulsterju, kot tudi imenujejo ta del Irskega otoka, ki je ostal del Velike Britanije, med tem ko večina otoka pripada republikirski Irski v glavnim mestom Dublinom. V Ulsterju imajo protestanti popolno oblast v pokrajinski upravi in katoličane, ki jih je nekako eno tretjino vsega prebivalstva, zapostavljajo in prikrajšujejo tako pri podeljevanju stanovanj in služb kot tudi pri volitvah v pokrajinske zbornice in uprave.

**Italija izgnala
ruskega vohuna**

RIM, It. — Zastopnik vlade je uradno potrdil izgon ruskega diplomata Konstantina Monahova iz Italije, ker je bil vmešan v vohunsko mrežo, ki je stikala za vojaškimi skrivnostmi NATO v Italiji.

Imenovan je bil prvi tajnik poslaništva ZSSR v Rimu in je bil v Italiji nekako dve leti.

kupil odvisne zaloge pšenice in to razdelil med potrebne množice po vsem svetu!

Romunska diplomacija bo letos močno zaposlena

Ni treba ravno preveč ugotoviti, zakaj so sovjetski diplomatje odložili podpis. Hočejo najprej videti, kako "prijateljsko" se bo Rumunija obnašala pri Nixonovem obisku in kako bo izražala svoje "prijateljstvo" na svojem komunističnem kongresu, potem se bodo odločili, ali naj podpišejo pogodbo s sedanjim ali z novim besedilom. Seveda Rumunija lahko prekriža moskovske račune in se kot nalašč obnaša tako, kot da bi jo ne zanimalo, ali naj bo pogodba podpisana ali ne.

Med tem bo napočil 3. avgust in Nixon se bo pokazal ljudskim množicam na buka-reštanskih ulicah. To je gotovo bolj važno kot podpis pogodbe. Saj bi Rumunija prva komunistična država, ki jo bo obiskal predsednik ZDA. Da bo Nixon moral kar plavati v romunski gostoljubnosti, to se razume. Ob koncu obiska bo gotovo kar vesel, da je obisk trajal samo dober dan.

Ne bo še Bukarešta dobro pospravila ameriške zastave, že bo morala na hitro roko obbešati nove v čast komunističnemu kongresu, ki se bo začel 4. avgusta. Romunski komunisti hočejo napraviti iz kongresa pravi triumf za svoji zunanjo politiko. Imajo prav, kajti taka politika jim je omogočila, da imajo prijatelje v vsem komunističnem svetu, nikjer pa nevarnih sovražnikov. Vse so Romuni povabili, niso se ozirali, kdo v rdeči tovarišiji je s kom skregan. Takih slučajev je sila veliko, na čelu jim stoji seveda spor med Moskvo in Peipingom. Zato bo sila zanimivo opazovanje, kako se bodo srečali sovjetski in kitajski delegati. Njihovo obnašanje bo verjetno vzorec za obnašanje ostalih med seboj sprtih delegacij. Seveda se tudi lahko zgodi, da ta ali ona delegacija ne bo prišla, česar pa ne bo zakrivila Rumunija.

Značilno bo tudi, kdo bo vodil posamezne delegacije. Iz Beograda je na primer prišla vest, da bi rad vodil svojo delegacijo kar Tito sam. To ne

**APOLLO 11 LETI PROTI
LUNI PO ZACRTANI POTI**

Včeraj dopoldne ob 9.32 se je dvignila s tal močna raketa Saturn 5 in ponesla s seboj v vesolje vesoljsko ladjo Apollo 11 z astronauti Armstrongom, Aldrinom in Collinsom. Vzlet je potekal po načrtu in vsi deli rakete so delovali, kot predvideno. Vesoljska ladja je po poldrugem obkroženju Zemlje povečala brzo in krenila proti Luni, ki jo bo dosegla v soboto.

CAPE KENNEDY, Fla. — Tesnoba, ki je obvladovala okoli milijon ljudi, ki so prišli iv vseh strani sveta, da vidijo vzlet prvega človeka proti Luni, prav posebno pa tisoče onih, ki so s to odpravo povezani, je naglo popustila, ko se je raketa Saturn 5 ob 9.32 dopoldne dvignila s tal in krenila v velikem loku proti jugu. Vzlet je bil kasen le tri četrt ene sekunde. Vsi trije deli rakete so delovali točno, kot je bilo predvideno in vesoljsko vozilo Apollo 11 je po poldrugem obkroženju Zemlje dobilo sporočilo, da je vse v redu za polet proti Luni. Ponovni vžig motorjev tretjega dela rakete eno minuto pred pol dne je povečal brzo vesoljskega vozila na 24.220 milj na uro in jo s tem pognal iz zemeljskega orbita proti Luni. Smer je bila tako točna, da so opustili prvi predvideni popravek.

Raketa Saturn 5 ima 7.6 milijonov funtov potisne sile v vseh treh delih. Prvi del je pognal vesoljsko ladjo Apollo 11 v dveh minutah in 40 sekundah 55 milj daleč proti jugovzhodu in ji dal brzino 6.200 milj na uro. Druga stopnja rakete je to brzino povečala na 14.560, predno je dosegla in padla kot prva v Atlantik. Tretja stopnja rakete je brzino vesoljskega vozila povečala še za tisoč milj na uro, da se je to "ujelo" v zemeljsko težnost in zakrožilo okoli Zemlje.

Trije astronauti, Armstrong, Aldrin in Collins, so vzlet prestali sorazmerno mirno in brez težav. Bitje njihovih src se je povečalo za dosti manj kot pri poletih Gemini: Armstrongu je udarjalo 110-krat na minuto, Collinsu 99-krat, Aldrinu pa celo le 88-krat.

Ko je vesoljsko vozilo bilo izven zemeljskega orbita, se je prednji del vesoljske ladje odprl in astronauta Armstrong in Aldrin sta šla v lunsko vozilo, tega pregledala in ga nato spravila iz njegove "garaže". Vesoljska ladja se je obrnila za 180 stopinj in lunsko vozilo se je povežalo z glavno vesoljsko

bo šlo, ako ne bo na čelu ostalih delegacij par voditeljev, ki bodo po "rangu" podobni Titu. Rumuni bodo seveda za prihod čim večjega števila državnih voditeljev. To bi močno poudarilo mednarodni pomen komunističnega kongresa. Saj tako odličnih gostov ni imel niti mednarodni komunističen kongres v Moskvi ali pa kitajski v Peipingu.

Čim večji blesk in sijaj bo naravno rodil tudi neovčljivost. Na primer v Moskvi romunski kongres gotovo ni tako važen, kot je bil ali bi vsaj moral biti moskovski mednarodni, pa vendar bo svet bolj opazoval potek kongresa v Bukarešti kot ga je v Moskvi. Kdo med voditelji sovjetskega komunizma se ne bi jezil? Podobni občutki bodo tudi v Titovem srcu. Kako rad bi videl, da bi mogel kaj podobnega prirediti tudi v Beogradu, pa mu ni dano.

Šele potem pride na vrsto podpis prijateljske pogodbe z Moskvo. Če bo sploh do tega kmalu prišlo?

**Iz Clevelanda
in okolice****Na obisk—**

Ga. Pavlina Lovsin iz Susja pri Ribnici na Dolenjskem je prišla na obisk k svojem sinu Lojzetu Lovsinu in njegovi družini na 1082 E. 68 St. tel. EX 1-3964.

Tekmovanje—

Članice Gospodinjkega kluba na Jutrovem bodo v nedeljo popoldne ob dveh tekmovale v SDD na Prince Avenue v bali-nanju. Vsi vabljeni!

Zadušnica—

V soboto ob 6.30 zjutraj bo v cerkvi Marije Vnebovzete sv. maša za pok. Josepha Zabukovca ob 33. obletnici njegove stirti.

Iz bolnišnice—

Mrs. Mimi Rezonja, 914 E. 216 St., se je vrnila iz bolnišnice in se zahvaljuje vsem prisrčne za molitve, obiske, rože in pozdrave.

Pogreb—

Pogreb pokojne Helen Taylor, o katere smrti smo poročali včeraj, bo jutri, v petek, ob 8.15 iz Grdinovega pogreb. zavoda na E. 62 St., v cerkev sv. Petra ob devetih, nato na Kalvarijo.

Pogreb umrlega Johna Brgoč bo iz Fortunovega pogrebnega zavoda v soboto ob osmih, v cerkev sv. Lovrenca ob 3.30, nato na Kalvarijo.

Darilo za Hough—

Zvezni urad za gospodarske priložnosti je podelil včeraj 1.5 milijona dolarjev Hough Area Development Corp. za gradnjo Spominskega trga Martina Luthe sredi Hough področja na križišču Wade Park Avenue in Crawford Rd. Pravijo, da bodo tam zgradili do pomladi 1971 velik supermarket, 16 do 18 novih podjetij in 30 običajnih meščanskih hiš.

**Nixon bo govoril
tudi z Wilsonom**

WASHINGTON, D.C. — Na svojem povratku s potovanja okoli sveta, ki se začetelo prihodnji teden s poletom na Pacifik, kjer bo predsednik ZDA pričakal z Lune se vračajoče astronaute, se bo predsednik Nixon ustavil tudi v Veliki Britaniji.

Na tem kratkem "neuradnem" pristanku bo imel razgovor s predsednikom britanske vlade H. Wilsonom, ki ga bo prišel čakati na letališče, eno izmed teh, ki jih uporabljajo ameriške letalske sile v Veliki Britaniji.

čilo o ameriškem poletu Apollo 11 proti Luni, ni pa objavila nobenega sporočila o uspehu in ciljih ruske Lune 15, ki je danes dosegla bližino Lune in utihnila, ko je krenila okoli nje. Sodijo, da ne bo pristala na Luni.

WASHINGTON, D.C. — Predsednik R. M. Nixon je pozval včeraj vso deželo, naj praznične prihodnji ponedeljek kot "dan soudeležbe" pri velikem dogodku, ko bo prvi zemljan stopil na drugo nebesno telo — Luno. Vsi zvezni uradi z izjemo neobhodnih služb bodo zaprti, prav tako večina državnih in mestnih preko vse dežele. Koliko bodo pozivu predsednika sledila privatna podjetja in ustanove, še ni jasno. Večina bo svoje sklepe o tem objavila danes. — Po sodbii televizijskih mrež je gledalo včeraj vzlet Apolla 11 preko 530 milijonov ljudi po vsem svetu, največ seveda v ZDA, Kanadi in v Zahodni Evropi, kjer imamo tudi največ televizorjev.

WASHINGTON, D.C. — Honduras in El Salvador sta sprejela zahtevo Organizacije ameriških držav po ustavitvi sovražnosti, pa seveda stavili vsaka svoje pogoje. Upajo, da bo mogoče danes sovražnosti dejansko ustaviti.

MOSKVA, ZSSR. — Televizija je podala precej dobro poro-

6117 St. Clair Ave. — Henderson 1-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Združene države:

\$16.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece
Petkova izdaja \$5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$16.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months
Friday edition \$5.00 for one year

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83

No. 135 Thursday, July 17, 1969

Zbiranje gradiva za zgodovino Slovencev v Združenih državah

V letih po drugi svetovni vojni se je zanimanje za slovenske izseljence v svetu, posebno še za nas v Združenih državah na novo vzbudilo in močno povečalo. Vzrok temu je bilo na eni strani zanimanje in žrtvovanje slovenskih izseljencev v ZDA med vojno za stiskano domovino in njeno borbo za svobodo, na drugi pa zanimanje novega komunističnega režima v Sloveniji za izseljence, zlasti za one, ki so med vojno podpirali "Osvobodilno fronto", da ne bi padli pod vpliv protikomunistične emigracije, ki se je v novih razmerah naglo uveljavila, se gospodarsko postavila na noge in ustvarila dobre vezi z ameriško sredino, tudi tisto na odgovornih in odločilnih mestih.

Predstavniki režima v Sloveniji so postali redni gostje v slovenskih naseljih Združenih držav, čeprav so njihovi obiski ostali pretežno še vedno omejeni na nekdanje podpornike OF in njenega "osvobodilnega boja" v Sloveniji. V okviru kulturne in znanstvene izmenjave je prišla cela vrsta ljudi iz Slovenije na obisk v ZDA in po povratku domov govorila in pisala o življenju ameriških Slovencev. Izšlo je več takih spisov in poročil, nekatera kolikor toliko stvarna, druga pa enostranska ali celo namerno napačna.

Nekateri resni proučevalci slovenske preteklosti so se zavzeli za sestavo stvarne, nepristranske zgodovine slovenskih izseljencev v Združenih državah. V zvezi s tem so začeli zbirati vire za sestavljanje take zgodovine. Precej gradiva je odplulo iz Clevelanda v domovino, vendar ga je še veliko premalo in še to je v glavnem enostransko.

Ko se je zadnjič mudil v Clevelandu univ. prof. F. Zwitter iz Ljubljane, je posebej prosil za gradivo o slovenskih izseljencih v ZDA katoliškega kroga, ki ga v Ljubljani skoraj nič nimajo. Priznal je, da je treba zgodovino slovenskih izseljencev v ZDA pisati stvarno, nepristransko in vključiti vanjo vse delo posameznikov, skupin, društev, slovenskih far, slovenskih farnih in verskih organizacij, uspehov slovenskih ljudi in slovenskega deleža v ameriški kulturi, gospodarstvu, znanosti in tehniki. Iz Ljubljane tega gradiva ni mogoče zbrati, tam ga bo celo zelo težko pravilno obdelati, kadar bo zbrano.

Tako so iz Ljubljane ponovno prosili, naj zbiramo gradivo tu in ga pripravimo za odposiljatev v Ljubljano. Prof. F. Zwitter je dejal, da lahko gradivo pošljemo univerzitetni knjižnici ali Akademiji znanosti, če se nam zdi, da bo tam bolj varno in v boljših rokah kot v režimskih polznanstvenih ustanovah, ki danes so, nihče pa ne ve, kaj bo z njimi in z njihovo lastnino, kadar se bodo komunizem v Sloveniji začeli drobiti temelji. Kdaj bo do tega prišlo, ne more nihče z gotovostjo reči, da se bo to prej ali slej zgodilo, o tem pa ni dvoma. Tega ne taje niti sami komunisti, v kolikor so seveda zvesti svoji dialektični razvojni teoriji.

Kot že ponovno v preteklosti opozarjamo vse slovenske ljudi, naj hranijo vse, kar je kaj vrednega in zanimivega za našo preteklost v tej deželi. Zlasti važni so društveni in farni arhivi, kjer obstoje, in vsi drugi zapiski. Posebno važni bi bili spomini slovenskih pionirjev, ki jih je še vedno nekaj med nami pri moči in dobrem spominu.

Slovenski Akademiki v Ameriki — SAVA — bi izvršili veliko delo za svoj narod, če bi obiskali stare slovenske naseljenke in naseljenke, jih povprašali po njihovih spominih in vse to zapisali ter nato vse te zapiske zbrali in arhivu glavnega odbora društva. Počitnice še niso pri kraju, lahko bi še letos opravili del te naloge, priložnosti seveda ne bi manjkalo tudi za Božič in Veliko noč ter semestrane počitnice. Kjer je volja, tam je pot, prvi stari rek! Nihče ni za ta posel tako sposoben, nihče tako pripraven kot študent!

Nekateri naših pionirjev so svoje spomine že sami napisali. Najdaljši in najboljši so brez dvoma dr. F. Kernovi. Nekaj malega je spravljal skupaj J. Turk v "Slovenskem pionirju", nekaj ga M. Prislant v svoji angleški knjižici "From Slovenia to America". Dosti gradiva je zbrane v Trunkovem delu o Ameriških Slovencih ter v Zavrtnikovem. Prvi je pisal bolj o katoliških slovenskih izseljencih, drugi o "progresivnih" in socialističnih.

Največ gradiva je v slovenskih listih, prav posebno v Ameriški Domovini, ki izhaja že 70 let in je zvesto spremljala življenje Slovencev zlasti v Clevelandu. Ko je J. Rogelj sestavljal "Pričetno zgodovino S. N. Doma v Clevelandu, Ohio", izšlo leta 1954, mu je poleg odborovih zapisnikov služila za glavni vir prav Ameriška Domovina, kot kažejo nšteti citati iz nje.

Marsikatero društvo, marsikatera prireditelj, marsikateri načrt in zamisel, pa seveda tudi prenekatere ime slovenskih izseljencev bodo ohranjeni v glavnem zato, ker so bili objavljeni v našem listu. Zaradi tega so tako važna poročila o prireditvah, slavjih o mislih, predlogih, pa tudi o

raznih pogledih na življenje in na slovenska ter druga vprašanja. Ohranila se bodo in zgodovinar bo na njihovem temelju gradil zgodbo življenja slovenskih izseljencev v Združenih državah. Ne pozabimo: Pisana beseda ostane, govornica izzveni in o njej ni nobenega sledu več! (Izjema so seveda posnetki na zvočne trakove.)

Koristno bi bilo sestaviti poseben odbor, ki bi gradivo za zgodovino ameriških Slovencev zbiral, ga hranil in nato poskrbel za njegovo varno ohranitev v Sloveniji ali pa v tej deželi. Kot znano obstoje pri državni univerzi Minnesota posebni arhivi za narodne zgodovine priseljencev, kjer je tudi poseben slovenski oddelk. Ta je pripravljen sprejeti vse gradivo, ki mu ga je kdo voljan odstopiti. Po mojem bi bilo kljub temu modrejše vse zbrano gradivo poslati v Ljubljano Akademiji znanosti ali Univerzitetni knjižnici, kjer se bodo zanimali zanj še po sto in sto letih, med tem, ko utegne iti v naši deželi čez leta v izgubo.

Vili

BESEDA IZ NARODA

Slovenski srednješolski tečaj v Argentini

BUENOS AIRES, Ark. — Da ljenje po veri. V začetku smo pa razložim nastanek tega tečaja, moram pogledati 20 let nazaj.

Ko so naši starši prišli v to deželo, so s seboj prinesli narodno zavest in so to zavest hoteli dati svojim otrokom. Tedaj je nastal problem: kako? Otroci bi morali vedeti več o tej domovini, da bi jo lahko ljubili, starši jih pa niso mogli začeti učiti zemljepisa, zgodovine, kulture in tradicije slovenske zemlje. Ni bilo pravega materiala in v veliki večini tudi niso bili pripravljeni za to. Po drugi strani je vsak imel dosti dela s preživljanjem.

Našli so se ljudje, ki so imeli tozadevno izobrazbo ali vsaj podlago in so bili pripravljeni žrtvovati del svojega prostega časa za poučevanje teh otrok. Po večjih okrajih so zbirali skupine otrok in so začeli s slovensko šolo po enkrat na teden, večinoma ob sobotah. To so bili začetki slovenskih ljudsko-šolskih tečajev, ki so se množili po vseh okrajih in imajo danes večina izmed njih že več kot 100 otrok. Otroci obiskujejo te tečaje od 5. leta pa do končane osnovne šole. Ta slovenska ljudsko-šolska izobrazba gre vzporedno z argentinsko šolo. Ko so otroci dokončali argentinsko ljudsko šolo, jih je veliko izmed njih nadaljevalo študije na argentinski srednji šoli. Tu je nastal nov problem. Potrebno je bilo, da se obenem z argentinsko srednješolsko izobrazbo nadaljuje in izpopolnjuje naša slovenska izobrazba, zlasti pa je bilo potrebno, da bi se mladina vzgojila v tem smislu tako daleč, da bi začutila željo ali pa vsaj zanimanje za samostojno spoznavanje Slovenije in njene kulture. Tako so se zopet našli ljudje, ki so v svojem prostem času pripravili in ustanovili srednješolski tečaj Marka Bajuka. Ta tečaj je trajal najprej eno leto in je imel malo učencev. Pozneje se je postopoma organiziral v večletni tečaj. Obenem se je množilo tudi število dijakov, ki so ga obiskovali. Tekom let se je tako izpopolnil, da trajajo zdaj že pet let. Lansko leto je prvič dokončal tečaj peti letnik — ravno, ko smo obhajali desetletnico obstoja. Danes obiskuje tečaj čez 100 dijakov.

Da vam podam približno sliko o tem tečaju, vam bom poročala, kako so potekala moja štiri šolska leta, od prvega do četrtega letnika. Tekom 4 let smo imeli 4 učne predmete, ki so se večinoma iz leta v leto nadaljevali; in sicer: verouk, slovenščina, zemljepis in zgodovina. Po slovenščini se je nadaljevala v višjih letih literatura, zemljepis je pa zamenjala človečanska vzgoja. Najlažje vam povem, kaj smo jemali v 4 letih, če grem z vsakim predmetom skozi vse leto. Začenem z veroukom, ki ga je poučeval g. msgr. Orehar skozi vsa 4 leta.

V prvem letniku smo študirali vero, krščanstvo in Cerkev, v drugem verske resnice, v tretjem dolžnosti in načela za živ-

ljenje po veri. V začetku smo pa študirali koncil. V prvem letniku nas je slovenščino poučeval g. prof. Kremžar, ki je tudi ravnatelj tega tečaja. Učili smo se slovnice, delali smo izvlečke iz prebranih knjig, ki jih je on določil ali pa smo jih sami izbrali. Skoro vsako uro smo imeli za nalogo kak spis. Najboljše izmed njih je g. profesor dal v Mladinsko vez. Drugače smo pa med urami tudi brali izvlečke knjige.

V drugem letniku nas je slovenščino učil g. dr. Krivec. Tukaj smo spoznali slovenske pisatelje in pesnike in njihova glavna dela od takrat, ko sta učila brata Ciril in Metod, pa do takrat, ko smo se Slovenci iselili po drugi svetovni vojni. Tudi v tretjem letniku nas je učil slovenščino g. dr. Krivec. Delali smo spise, ponovili smo nekaj glavnih pisateljev in pesnikov, brali smo knjige in pripravljali o njih referate. Vzporedno s slovenščino smo imeli v 3. letniku tudi svetovno literaturo, ki je bila predmet zase. Prof. Gerzinič nas je seznanil s svetovnimi umetniki in književnostmi in z njihovimi deli. Vsak izmed nas je moral prebrati nekaj del različnih pisateljev in od vsakega je moral pripraviti referate.

V 4. letniku je g. prof. Gerzinič poučeval dva predmeta: slovensko kulturno zgodovino in pa obris slovenskega slovstva. Pri prvem predmetu smo spoznali naše umetnike na vseh področjih: slikarje, kiparje, arhitekte, glasbenike. Pri drugem predmetu: Obris slovenskega slovstva, smo ponovili to, kar smo že vzeli v drugem letniku, ker je važno, da dobro spoznamo naše pisatelje in pesnike.

Mislím, da bi lahko vzeli kot nadaljevanje tega predmeta v 5. letniku Almanah, ki ga vodi g. prof. Rant in v katerem smo morali uporabiti vse znanje, ki smo ga pridobili pri proučevanju slovenske literature na sploh tekom 4 let.

S tem prehajam na tretji predmet, to je zgodovina. V prvem letniku nas je učil prof. T. Debeljak. Jemali smo zgodovino srednjega veka, to se pravi življenje Slovencev pod Karpati, nato v novi domovini Karantaniji, potem izguba samostojnosti in pokristjanjenje; Ciril in Metod, razdelitev slovenskih dežel, turški napadi, kmečki upori in protestantizem.

Drugo leto nam je prof. Rant razlagal zgodovino od Napoleona do Ilirije, nastanek slovenske zastave, narodni program za samostojno in zedinjeno Slovenijo, Majniško deklaracijo, 29. oktober in nato Slovenijo v Jugoslaviji do druge svetovne vojne, nastanek komunistične stranke in nastanek vaških straž, slovensko domobranstvo, narodni odbor, oklic samostojne Slovenije v okviru Jugoslavije do konca vojske, odhod demokrat-skih Slovencev iz domovine in vračanje slovenske vojske iz Vel-trinja.

V tretjem nismo imeli zgodovine, pač pa smo v 4. letu z istim profesorjem v glavnem ponovili zgodovino Slovenije od prve svetovne vojne pa do konca druge in še dodali povojno dobo do 1. 1964.

Cetrty predmet je zemljepis. Tega je učil v prvem letniku prof. Poznič. Videli smo Slovenijo razdeljeno na štiri naravno opredeljena področja: alpski gorski svet, kraški svet, panonski svet in primorski. V drugem letniku je nadaljeval prof. Rajer z g o s p o darskim zemljepisom vsakega kraja, to se pravi: industrija, obrt, rudarstvo in kmetijstvo.

V tretjem nismo imeli več zemljepisa, pač pa je na njegovo mesto stopila človečanska vzgoja, ki pa seveda ni nadaljevanje prejšnjega predmeta. Učil nas je prof. Poznič o razvijanju družbe od začetka do danes, različni vzroki, ki so jo spremljali skozi stoletja.

Ta predmet se nadaljuje v petem letniku in z istim profesorjem. Razen človečanske vzgoje imamo letos vaje v govorništvu, ki nam jih podaja prof. Stare Miloš. Zadnji dve šolski uri imamo pripravljane Almanah a z g. Rantom.

Tako sem opisala to, kar smo se učili med šolskimi urami. S tem ne konča obseg našega srednješolskega tečaja. Razširjati smo naše duhovno obzorje z obiskovanjem raznih prireditev, kot npr. Martina Krpana, Krsta pri Savici in drugih slovenskih prireditev. Imeli smo priliko obiskati razlago v slovenščini. Tako smo npr. obiskali razstavo modernih evropskih slikarjev v Museo de Bellas Artes. Videli smo film: Hombre de dos mundos, prej smo pa imeli uvod v okolje, kjer se film razvija. Razen tega smo si ogledali stavbo in naprave gledališča Colon.

Bili smo tudi v La Plati, kjer smo šli v zoološki vrt in Museo de Ciencias naturales. Tam smo se naučili veliko novega, ker sta nam sproti razlagala gg. Vivod in Debeljak.

Po vsakem koncu leta smo imeli skupni izlet in razen tega ob raznih prilikah skupne čajanke. Vsi, ki smo skupno obiskovali ta tečaj, smo soglasni, da so te ure, ki smo jih preživeli tukaj vse kaj več, kot samo šolske ure. Če je kdo v prvem letniku hodil, ker so ga doma prisilili, ga danes že ni treba več siliti, hodi sam od sebe in še prav rad. Tukaj ne dobimo samo šolske vzgoje, ampak tudi družbo istega jezika, starosti in mišljenja.

Pograjc Zofija

Pismo
Vrhenskemu
Tinele

Waukegan, Ill. — Tu pa tam se stari in novi naseljenci srečujemo in drug drugemu kaj pove-mo. Vreme se je čudno obnašalo letošnjo pomlad. V zadnji polovici maja smo imeli deževne dni. Noči mrzle in parkrat je osmnila naše vrtove slana. Bolj severno od nas je slana mnogim občutno osmnila paradiznike in drugo. Hiteli so s sadikami, da bi prišli čimprej do vrtnih zelenjav, ki so zadnje čase kaj drage po trgovinah. Pa jim je hladno vreme nagajalo. Nekateri napovedujejo, da bo temu čudnemu pomladnemu vremenu sledila najbrže huda vročina v poletnih dnevih. Well kar bo, pa bo.

Pred kratkim sva se na Plazzi v živilski trgovini srečala s sosedom Frankom, s Park Avenue. On je porival pred seboj voziček, na katerem je imel nekaj jestvin. Jaz pa sem mu sledil tudi z vozičkom. Ogledovala sva razne predmete. Ko prideva do

oddelka za zelenjavo, se Frank ustavi in se obrne proti meni, rekoč:

"Veš Tine, od zdaj za naprej se bom vsakokrat odkril, kadar bom šel mimo mojih češenj na vrtu. Če so prav ta kisle sorte — češnje so pa le! Pogled tamle na tisto skatlo, funt češenj stane 79 c. Primojdunaj! Pa še davek zraven, pa te dobra pest češenj stane skoro dolar! Kam bom pa prišli, če bo šlo takole vse navzgor?"

To je pa res, draginja je vsak dan večja, mu pritrdim.

On pa: "Veš Tine, Nixon bi se moral malo oglasiti proti temu. Pa se le nekam kisló drži, kakor da ga kaj pod pasom ščiplje."

Kaj bi pomagalo, če bi se oglašili? vprašam jaz nazaj.

"Kaj bi pomagalo?" me strdim pogledom odvre nazaj. "Nekaj bi že, saj je vendar predsednik. Ali ni poudarjal, ko je kandidiral, da je treba sprememb?"

Ko bi bila kje sama, v trgovini je polno ljudi okrog naju, in to ni bilo mogoče, bi mu malo pojasnil, da predsedniška sarža je eno, kaj more predsednik pa res doseči in izpeljati, je pa nekaj drugega. Pomežiknil sem mu, da tam, kjer sva, je preveč uses okrog, da je boljje, da bova kje drugje to preresetavala in usegotovila, kaj bi predsednik res lahko napravil in kaj ne, če bi bila to njegova odločna, trdna volja in pa če bi ne bilo zaprek proti takim načrtom.

Frank me je malo postrani pogledal s horjulsko resnobo in najbrže si je mislil, da to, prav to je tista krivda, da smo državljani preveč tiho o takih zadevah, govoriti bi morali glasno, da bi nas čul Washington in svet, pa bi bilo precej drugače. Morda bi bilo res boljje, da bi bili včasih malo bolj glasni, ko nam delajo sitnosti in težave razni pojavi v gospodarstvu in na drugih poljih.

Privzela sva vsak s svojim vozičkom do blagajne. Tam je nam sešela blagajničarka, kaj vse sva nabrala in kupila, ter povedala, kaj ji naj odštejeva, da bo blago najino. Storiila sva tako. Na Frankovem obrazu sem bral, da se je v notranjosti nekako "dušal", ker mu je vsota, ki jo je odštel, precej osušila žep.

Potem sva se razšla vsak na svoj dom. Takih slučajev je menda po naši Ameriki vse polno. Amerika je demokratična in svobodna in lahko govorimo o politiki in drugem, kar po mnogih drugih deželah po svetu ne smejo. Zanimivo pri vsem tem je to, kako se politikarji obnašajo pred volitvami in kako po volitvah. Izgleda, da njih spomini so kratki. Kar obljubujejo, izgleda, da po volitvah čez noč pozabijo.

Politikarji so čudni, zato je tudi politika vedno čudna. Zato je danes tako, jutri drugače... Ali bo kdaj boljje? Yes, kadar bodo ljudje boljši!

* NASPROTJA? V ČEM NASPROTJA? — V skoro vsaki zadevi so neka nasprotja. Posebno pa še v političnih zadevah. Takih zadev imamo posebno v naših ZDA za vsakim vogalom.

Na prvi pogled smo še nekako srečni. Ne vsak — večina pa. Tako med tistimi, ki so zaposleni, ali ki živijo od privatnih investicij v preteklosti. Dokler ne trka na vrata pomanjkanje, ni hudo. Drugače je seveda tam, kjer je pomanjkanje. S tem pa ni rečeno, da je vse prav v našem gospodarskem življenju, to je, da bi dobrot bili vsi enako deležni, to po zaslugah, ali pa po čustvih socialne zavednosti. V marsikaterem slučaju je treba priznati, da nekateri žanjejo vse preveč — drugi premalo.

W. Kelley omenja v četrtletnem kongresnem poročilu o naših poslancih (kongresnikih) v Washingtonu, da izmed 432 kongresnikov je 272 vložilo prijave, ki podajo nekaj informacij o njihovih finančnih stanjih. 61 kongresnikov je navedlo, da

imajo investicije v vodilnih podjetjih, družbah, ki sprejemajo in izdelujejo obrambna naročila. 31 članov lastuje delnice v devetih korporacijah, katerim so poverjena naročila za protizračne rakete izstrelke. 90 članov je prijavilo interese v bankah, posojilnicah in takih družbah. 72 članov je prijavilo dohodke od prakticanja odvetništva, to poleg njihovih plač, ki so zdaj \$42,500 na leto. 45 članov je prijavilo, da imajo interese v oljnih in gasolinskih družbah itd., itd.

Kaj to pove? Da so večinoma vse velike korporacije nekako zastopane v kongresu. Ali so tudi delavci zastopani v taki meri in pa vsa ostala javnost? Ali se je za čuditi, če razne preiskave glede previsokih cen za obrambne predmete in drugo kar lepo utihnejo, druga za drugo?

Ali širša javnost to vidi? In če vidi, kaj se ji zdi?

To bi rad vedel še celo jaz, Vrhensk Tine

Vesti iz Slovenije

Novi mejni prehodi

med Slovenijo in Avstrijo
Dne 5. julija sta podpisala na Dunaju predstavnikta Jugoslavije in Avstrije dogovor o tem, da se odpre na jugoslovansko-avstrijski meji 15 novih prehodov. Za turistično obmejni promet so med drugim odprli t. m. tudi Pavličovo sedlo. Prehodi so ob sobotah, nedeljah in praznikih, od 6. j. do 6. z. Obe stranki sta se ob tej priložnosti tudi podrobneje dogovorili o mejnem prehodu pri Špilju.

Predstavniki Slovenije so predložili načrt za napravo 5 km dolgega predora skozi Karavanke, ki naj bi vezal Slovenijo, odn. Jugoslavijo s turško in južno avtomobilsko cesto v Avstriji.

Dr. Metod Turnšek počaščen

Nedavno je bila v Regensburgu slovenska proslava 1100-letnice smrti sv. Cirila. Od jugoslovanske strani so se udeležili tega praznovanja Slovencev, koroški župnik dr. Metod Turnšek, banjaški škof Hrvat dr. Pichler, Srb prof. dr. Dimitrijevič in Bolgar prof. dr. Živanov. Srečanje je bilo v stolnici, odnosno v škofiškem dvorcu. Slovenec dr. Metod Turnšek je prejel dan pred proslavo v starodavni regensburški mestni palači v znak menje posebnega priznanja za svoje znano delo o sv. bratih Cirilu in Metodiju "Zwei Sterne an unserm Himmel" kot častno darilo grb mesta Regensburg in še posebno darilo za Slovence, vo založbo v Celovcu, pri kateri je izšlo omenjeno njegovo delo.

Boehmova mama umrla v Novem mestu

Dne 28. junija t. l. je umrla v ljubljanski bolnišnici ga. Silva Boehm, roj. Pucelj. Za rajnko je opravil 30. junija v kapiteljski cerkvi v Novem mestu mašo za dušnico njen svak jezuit p. dr. Edmund Boehm; pogrebne obrede na novem novomeškem pokopališču je vodil ljubljanski pomožni škof dr. S. Lenič ob asistenci prošta in velikega škofa druge duhovščine. Rajnkino je zapustila dva sina, od katerih je Karel nastavljenec v celovški Mohorjevi knjigarni. — Mož rajnke Anton je bil znan teletilni inženir.

Dvakrat nesrečne

WASHINGTON, D.C. — Po uradnih statističnih podatkih je v ZDA trikrat toliko vdov kot vdovcev. Glavni vzrok temu je v daljšem življenju žensk, delno pa seveda tudi v manjši umrljivosti dekle kot dečkov v prvih mesecih rojstva.

Izgledi vdov na ponovno poroko so torej sorazmerno neugodni, pa naj tudi velja stari rek, da "je vdova za deset de-klet".

OBYZOR

THE WISCONSIN YUGOSLAV OBSERVER — AFFILIATED WITH THE "AMERICAN HOME" DAILY

Issued Every
Thursday
for the Yugoslavs
in Wisconsin
Tjedenski priloga
za Slovence v
Wisconsinu

Address
All Communications
to
OBYZOR PUBLISHING
COMPANY
Marica R. Stant,
Publisher
3601 W. Ohio Ave.
Milwaukee 15, Wis.
Tel. Mitchell 5-4373

Milwaški zapiski

MILWAUKEE, Wis. — Zelo težko sem se pripravil k pisanju. Se kar ni dalo. Menda me je pobodlo poletje. Napenjam možgane, da bi kaj napisal, pa ne pride nobena prava misel. Tako se počutim kot izsušena goba. Ker uredniki le radi vidijo, da kaj dobijo za svojo tiskarsko mašino, sem se odločil, da napišem kar koli.

UMRLA JE GA. MARY KOTZE. — V svojem 88. letu starosti je odšla po plačilo k svojemu Stvarniku. Prav mirno je zaspala. Bila je več let pod zdravniško oskrbo, a bila je toliko pri moči, da ji ni bilo treba koliko do postelji. Bila je no je pripovedovala domačim, dobra krščanska žena in zavedna Slovenka. Vsa starejša in tudi mlajša slovenska srenja jo je poznala. Njena darežljivost ni poznala meje. Vendar je malo ljudi vedelo, koliko do brega je storila. Svojo družino je vzgajala po strogo krščanskih načelih. Vedno je gledala na to, da je bil obisk svete maše kakor tudi prejem zakramentov reden. Vodila je svojo družino s krepko, a ljubeznivo roko. Malo družin je povezoval tako med seboj, kakor je ta družina. Rojena v Beli krajini, kjer je bil kruh vedno bolj skromno rezan, se je kot mlado dekle odločila za Ameriko. Naselila se je v Calumetu. Tam je spoznala tudi svojega bodočega moža Georgea Kotzeja starejšega. On je bil znan mizarški mojster. Ko je v Calumetu začelo primanjkovati dela, se je družina preselila v Milwaukee in od leta 1923 vedno živela tu. Oba sta bila dobra člana fare sv. Janeza. Ni je bilo prireditve, da ne bi bila zraven ali pa kako drugače pomagala. Kakor se je podjetje razširjalo in dobivalo

globlje korenine, tako je rasla tudi njihova dobrotelost. Bila je to družina, ki se ni ozirala na to, kaj bodo drugi rekli, ampak na to, kaj je prav. Ko se je pokojnica morala zadnje dni zateči v bolnico, je to sprejela kot božjo voljo. Še do zadnjega je imela skrb za družino, dasi so otroci vsi odrasli in imajo svoje družine. Za čas svoje bolezni ni mogla nikamor ven. Bila je navezana na stol. Vendar je bila nje na tožba, ko bi le mogla še enkrat v cerkev k sv. maši. Ko ni zaspala. Bila je več let pod zdravniško oskrbo, a bila je toliko pri moči, da ji ni bilo treba koliko do postelji. Bila je no je pripovedovala domačim, dobra krščanska žena in zavedna Slovenka. Vsa starejša in tudi mlajša slovenska srenja jo je poznala. Njena darežljivost ni poznala meje. Vendar je malo ljudi vedelo, koliko do brega je storila. Svojo družino je vzgajala po strogo krščanskih načelih. Vedno je gledala na to, da je bil obisk svete maše kakor tudi prejem zakramentov reden. Vodila je svojo družino s krepko, a ljubeznivo roko. Malo družin je povezoval tako med seboj, kakor je ta družina. Rojena v Beli krajini, kjer je bil kruh vedno bolj skromno rezan, se je kot mlado dekle odločila za Ameriko. Naselila se je v Calumetu. Tam je spoznala tudi svojega bodočega moža Georgea Kotzeja starejšega. On je bil znan mizarški mojster. Ko je v Calumetu začelo primanjkovati dela, se je družina preselila v Milwaukee in od leta 1923 vedno živela tu. Oba sta bila dobra člana fare sv. Janeza. Ni je bilo prireditve, da ne bi bila zraven ali pa kako drugače pomagala. Kakor se je podjetje razširjalo in dobivalo

Ko je stopila pred svojega do brega Sodnika, ji je nekako enako rekla: Dobra in zvesta služabnica, pojdi v veselje svojega Gospoda.

Sv. maša za pokojno je opravil njen nečak Fr. Ralph Sterbentz.

Sv. maša je bila koncelebrirana. Pomagali so pri sv. maši župnik in kaplani fare sv. Janeza. Pokopana je pri Sv. Križu. Leži poleg svojega moža. Pokojna zapušta otroke Georgea, Williama, Ruperta, Mary, Em, Josephina in Margaret. Njen zgled nam bo ostal kot svetel spomin. Naj ji sveti večna luč!

SMRT POMOŽNEGA ŠKOFA. — Isti dan, ko smo pokopali gospo Mary Kotze, to je 5. julija, je bil tudi pogreb milwaškega pomožnega škofa Romana A. Atkieskega. Umrli je v starosti 70 let. Zadel ga je kap. Padel je skupaj v župnišču. Odpeljali so ga takoj v bolnico, kjer so samo ugotovili, da je mrtev. Bil je to duhovnik in škof po božjem srcu. Nikoli se ni silil v ospredje. Odlikovala ga je duhovniška gorečnost in ponižnost. Vsakdo je imel dostop do njega. Bil je tako človeški. Duhovniki, ki so pri njem iskali nasveta, lahko povedo, kako je razumel položaj in kako je pomagal, da so našli pravi odgovor na svoje probleme. Bil je rojen v Milwaukeeju. Posvetil ga je v duhovnika in pozneje v škofa kardinal Samuel Stritch, ki je bil v tistih letih nadškof v Milwaukee. Pokojni škof je služil trem škofom. Nikoli se ni potegoval za kakšno samostojno škofijo. Hotel je o-

stati med ljudmi, ki jih je poznal. Škofovsko službo je opravil 23 let. Zadnje leto in pol je premišljeval o pokoju. Skrbelo ga je, kaj bo v bodočnosti. Do zadnjega je bil župnik na fari Kristusa Kralja. Bog mu je oskrbel mesto pri sebi. Ne bo mu treba več skrbeti za bodočnost. Vedno se tako zgodi, da človek obrača, Bog pa obrne. Pogrešali ga bomo. Bog mu bodi dober plačnik!

ZEGNANJE. — Kapelica v Triglavskem parku je posvečena sv. Cirilu in Metodu. Po stari navadi se njun praznik obhaja dne 5. julija. Ker je 5. julij navadno delovni dan, se je slovensko društvo Triglav odločilo, da bo praznovalo njun dan na 4. julija. Po posebnem škofovem dovoljenju ima društvo pravico imeti tisti dan sv. mašo pri svoji kapelici. Sv. mašo je opravil župnik fare sv. Janeza p. Klavdij Okorn. Bilo je to prvikrat, da je bila sv. maša na ta dan pri kapelici. Vso pripravo je motilo slabo vreme. Po malem je rosilo celo jutro. Tik pred sv. mašo je pa dež prenehal. Če bi bilo lepo vreme, bi verjetno imeli dosti obiska. Napovedovali so se celo iz Waukegana in Chicaga. Tako se je zbrala le milwaška skupina, v kolikor je bilo v danih razmerah možno. Sv. maša v čast sv. Cirilu in Metodu je bila slovenska. V kratkem nagovoru, ki ga je imel župnik, je poudaril važnost slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Nista samo prinesla vero, ampak sta to vero oznanjala v domačem jeziku, jeziku, ki so ga ljudje razumeli. Bila sta tako predhodnika današnjega razvoja v cerkvi: približati Boga ljudem v jeziku, ki je ljudem razumljiv. Pri sv. maši je društvo prižgalo dve votivni sveči, od katerih so potem zvečer prižgali kres, ki je bil združen z žegnanjem in praznovanjem praznika, kakor je bila to stara navada.

Tu naj omenim še to posebnost, da imamo dva mala zvonovala, ki se jih fantje poslužujejo, da potrkavajo. Neverjetno, kaj zmore znanje in dobra volja. Imamo nekaj prav dobrih potrkovalcev. Upam, da bodo staknili še kje kak zvonec in bodo tako trije za potrkavanje in kdor zna, napravi lahko celo muziko. To cerkveno slovesnost vedno povzdigne. Če bi imeli še možnarje, bi bilo pa za žegnanje prav vse. Čudim se, da g. Strmsek, ki je izvedenec v teh stvarih, še ni našel kako reč, ki bi

bila podobna možnarjem. Seveda zadržek je tudi državna postava, ki pravi, da se takih stvari ne sme uporabljati. Nihče pa se ne more ustavljati človeški iznajdljivosti. Kdo ve? Bodočnost bo pokazala.

POROKA. — Kmalu bi pozabil. Ko je toliko tega, pa človek kar prezre. Prišli so tisti časi, ko otroci naših novih naseljenec doraščajo in postajajo sposobni, da nastopajo svojo življenjsko pot. Tokrat sta si obljubila zaskonsko zvestobo pred oltarjem v cerkvi sv. Janeza Anton Rifelj, sin Janeza in Zofije Rifelj, oba znani poznana v slovenski srenji, in Carol de Dobay. Njen oče in mati sta madžarskega pokolenja. Mladoporočencema želimo vse dobro na njuni novi življenjski poti. Tako bodo začeli odhajati drug za drugim in si začeli ustanavljati svoje družine. Le kako čas beži. Saj bi rekel, da se staramo, pa bo morda kdo užaljen. Raje ne rečem nič, mislim si pa.

Mednarodni Rdeči križ išče načine pomoči Biafri

LAGOS, Nig. — Mednarodni Rdeči križ išče nove možnosti za pošiljanje hrane in zdravil v obkoljeno Biafro, ki se že dve leti trdovratno upira vsem poskusom nigerijske zvezne vlade povesti. Nova organizacija vremenskega opazovanja se bo razvila pod okriljem Združenih narodov. V vremensko opazovanje bodo seveda vključeni še novi vremenski sateliti.

Zanimiva je profesorjeva pripomba, da svet troši že danes bilijon dolarjev za napovedovanje vremena, da pa bodo stroški hudo narasli v prihodnjih letih. Amerika troši za vremensko napovedovanje polovico gornjega zneska.

Revsčina bo rodila nasilje

ZDRUŽENI NARODI, N.Y. — Gospodarski in socialni svet ZN je ta teden začel svoje poletno zasedanje. Kot običajno, je na prvi seji dal svoje poročilo o položaju sam glavni tajnik ZN Tant. Poročilo se ni toliko pečalo s sedanjim gospodarskim stanjem po svetu kot s socialnim. Tant je posebno poudaril val nevarnost, da bo revščina kmalu rodila nove vrste nasilja, česar se narodi vse premalo zavedajo. Se raje bavijo z vojaškimi vprašanji kot s socialnimi.

Med tem se dvigajo znaki tako hude revščine, da mora roditi nasilja. Tant je verjetno mislil na revščino v Afriki in Aziji, pa tudi Latinski Ameriki.

Obenem je hotel dati svojemu poročilu obliko protesta proti nameram gospodarsko močnih držav, da bodo še bolj omejile podpiranje revnih narodov, kot to delajo sedaj.

Dubček ostal optimist

PRAGA, ČSR. — Bivši generalni tajnik Komunistične stranke ČSR, sedaj predsednik češkoslovaškega parlamenta A. Dubček je dal daljšo izjavo dopisniku mesečnika Look, ki v njej poudarja, da njegove ideje še niso mrtve in da jih bo skušal oživiti v zveznem parlamentu. Prav posebno je poudaril, da je znani češki "akoijski program", ki je bil lansko poletje ideološki povod za vdor sovjetskih in satelitskih čet, še zmeraj v veljavi. Nič ni omenil, da so sedanji oblastniki v Pragi program uradno pokopali.

Dubčkov korak ne bo ostal brez posledic zanj in njegove redke prijatelje. Človek bi namreč težko pričakoval, da bo sedanji Husakov režim molče prešel izjavo, ki v tujini poudarja to, čemur nasprotuje sedanji češkoslovaški komunizem.

Wallace še misli na politiko

WASHINGTON, D.C. — Akoravno se bivši guverner v Alabami in predsedniški kandidat v l. 1968 G. C. Wallace le redko pokaže v javnosti, misli na politiko pa še opusti. Še zmeraj ima v Montgomeryju, Ala., svojo politično pisarno, kjer zaposluje 20 delovnih moči. Kdaj bo zopet v politiki, ne pove. Njegovi prijatelji pa mislijo, da se bo že prihodnje leto udeležil guvernerskih volitev v Alabami.

Deloma je odkril svoje karte, ko je izjavil na televiziji, da bo morda zopet kandidiral za predsednika, ako ne bo Nixon vodil boljše politike. Nixonu že sedaj očita toliko napak, da jih bo ta komaj mogel popraviti do leta 1973. Prave guvernerjeve misli bomo zvedeli najbrže šele prihodnje leto, ko se bo pokazalo, ali misli kandidirati za guvernerja ali ne.

Zvezna vlada toži tovarne zdravil zaradi patenta

WASHINGTON, D.C. — Zvezna vlada je vložila tožbo proti dvem vodilnim družbam za izdelavo zdravil, zlasti antibiotikov. Zahteva odškodnino 25 milijonov dolarjev za previsoke cene, ki so jih te družbe zahtevale za antibiotik tetracycline, enega najbolj uporabljanih.

Zvezna vlada trdi v obtožnici, da sta Chas. Pfizer & Co., Inc. ter American Cyanamid Co. z napačnimi izjavami dosegli patent na omenjeni antibiotik, ki

Ženske dobijo delo

Cleaning woman
For factory offices.
361-6264

(137)

Delo za žensko

Iščemo pomivalno posode od 9. zj. do 3. pop.

SORN'S RESTAURANT
6036 St. Clair Ave.

(136)

Iščemo snažilke

Iščemo snažilke za čiščenje poslopja uradov v centru mesta. Od 6. zvečer do polnoči. Kličite 241-5896.

(135)

FEMALE HELP

Dishwasher wanted from 9 a.m. to 3 p.m.

SORN'S RESTAURANT
6036 St. Clair Ave.

(136)

Moški dobijo delo

OSKREBNIK
Kličite: ali oglašite se pri COLLINWOOD SLOVENIAN HOME

15810 Holmes Ave. 681-9675

(138)

je bil dejansko le soizdelek pri produkciji aureomycena in zato neopravičen do patentiranja. S patentiranjem sta omenjeni družbi v sodelovanju s še nekaterimi drugimi dogovorno vzdrževale visoko monopolno ceno tega zdravila.

Če se niste naročnik
AMERISKE DOMOVINE,
postanite še danes!

MALI OGLASI

V najem

Oddamo 3 sobe, zgoraj, gor-kota, na 5809 Prosser Ave. Kličite HI 2-7821 po 6. uri pop.

(x)

V najem

Oddam 5 sob, spodaj, vse na novo dekorirano, nov furnez, garaža, na 6729 Bayliss Ave. Kličite 881-0676.

(136)

Hiša naprodaj

Ranch hiša, 3 spalnice, klet, v kuhinji vgrajeno, preproge, 2½ garaži, ograjeno dvorišče, nič doklade, nizki davki, več posebnosti. Kličite 943-3452.

(136)

Hiša naprodaj

Lastnik prodaja ranch hišo, 3 spalnice, 1½ kopalnice, klet, garaža, več posebnosti. Kličite 946-6772.

(137)

Zemlja naprodaj

Več akrov zemlje je naprodaj v Auburn Township po \$550.00 en aker. Obiščite Anton Zadnika 2 milje severno in pol milje vzhodno od Auburn Corners na Stafford Rd.

(137)

Če nameravate prodati Vaše posestvo, kličite John Laurich Realty IV 1-1313 in bo prišel na Vaš dom, da se pogovori z Vami o Vašem problemu zastoj.

(wtfx)

Sobo išče

Zaposlen moški išče sobo v privatni družini v bližini Grove-wood ali E. 135 St. Kličite 943-3670.

(136)

Lastnik prodaja

Cisto enodružinsko 5-sobno hišo, znotraj vsa prebarvana, novi plinski furnez in vodni grelec, blizu šole sv. Vida. Kličite FA 1-9317 ali FA 1-3204.

(138)

Stanovanje v najem

5 lepih velikih sob se odda odraslim na 870 E. 75 St. zgoraj. Vprašajte spodaj ali kličite: 391-8875.

(15,17,18 jul)

Naprodaj

Hiša za dve družini 4-4, v jako dobrem stanju, čista, zmerna cena na 15611 School Ave. Kličite 541-7011.

(11,14,17,22,24 jul)

Carst Memorials

Kraška kamnoseška obrt

EDINA SLOVENSKA IZDELOVALNICA NAGROBNIH SPOMENIKOV
15425 Waterloo Rd. IV 1-2237

Hiša naprodaj

Lastnik prodaja dvodružinsko hišo 4-4, 2 kopalnici, 2 garaži, v dobrem stanju, na Norwood Rd. Kličite 431-8652.

(17,18,22 jul)

Hiša naprodaj

4 sobe spodaj, 4 zgoraj, se lahko rabi za 2-družinsko, klet, 2 in pol garaže, na E. 162 St. pri Holmes Ave. Kličite: 541-6958.

(137)

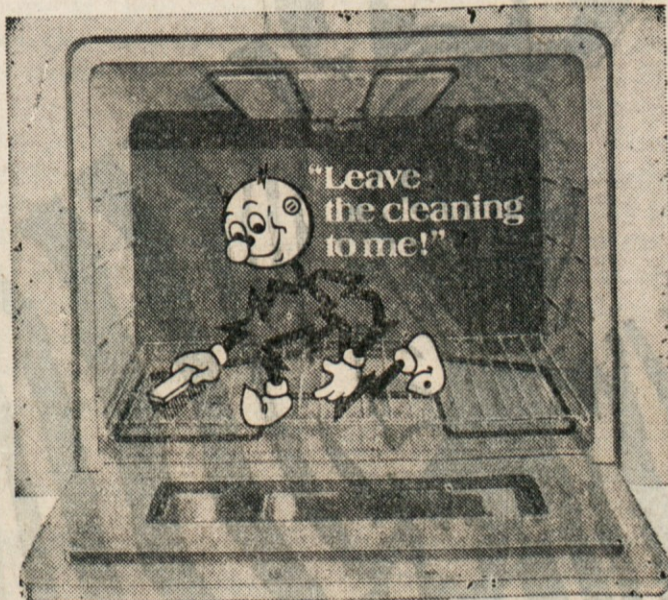
33 acre farm

Geneva area, 770 foot frontage, 16 acres of high sugar Concord grapes, 17 year old home, full basement, barn, outbuildings, tractor, sprayer & implements. Harvest the grapes and get approximately a 20% dividend on your investment this year. Widow must sacrifice at \$29,900.

We also have a 24 acre farm. 13½ acre farm, & 34 acre farm and 28 acres. Call 946-3686 for information.

Leet & Associates Realtor
MLS Service

(137)

Reddy Kilowatt will clean
your oven for pennies!

Hate that messy, back-breaking, oven-cleaning job? You're not alone. It's No. 1 on the "hate parade" of most women. So why not let electricity do it? Strike a blow for freedom from oven-cleaning chores! Buy an electric range.

WISCONSIN electric power COMPANY

VROČINA SE NI PRITISNILA — Slika kaže na kavarno na umetnem drsališču v Rockefeller Centru v New Yorku. Ker sončniki še niso razpeti, nemara sonce ni prevročelo ali pa je oblačen dan.

F. S. FINZGAR:

POD SVOBODNIM SONCEM

ČETRTO POGLAVJE

Ko je Azbad odšel iz Hilbudijevega šotora, je bilo že vse vojaštvo na delu. Stotniki in častniki so nadzorovali posamezne gruč, Hilbudij je sam ogledal vse težko in lahko oborožene pešce, konjici je veleval sam in premotril opremo; marsikateremu vojščaku je preskusil sulico in meč, je li dosti nabrušen.

Vsi so mislili, da odidejo opolnoči čez Donavo. Konji so bili nakrmljeni in osedlani, vojaki so z vsem orožjem sloneli na slami in rahlo dremali.

Toda Hilbudij ni hotel na slepo udariti v deželo Slovenov. Ržposlal je najhitrejšje jezdece čez Donavo, da pozvedo, kje bi bil Svarun in njegove črede. Kajti za te mu je šlo.

Justinijan mu je bil sporočil, da vojskovodja Belizar zapored zmaguje Vandale, da je zasedel mesto Kartagino v Afriki, da

CHICAGO, ILL.

REAL ESTATE FOR SALE

ST. WENCESLAUS — Immd. occup. 3 story delux brick. 2-5½ & 1-4. Gas hot water heat. Tile bath. Excel cond. Close to everything. 463-9576 (135)

ELGIN — By Owner. Near edge of town. 7 yr. old 3 bdrm ranch. New carptd. 1 car gar. under \$25,000. By appt. SH 1-1572 & 695-3531. (135)

BUSINESS OPPORTUNITY

1 Story Brk. Bldg. Newly Decorated — paneled store, plus 4 rm. apt. bsmt. 1½ c. gar. \$30,900 or best offer 622-8928 (136)

CLEANER for sale — Wonderful opp'ty. Owner leaving for Europe. 5403 W. Diversey 237-7211 (136)

SNACK SHOP. Good going business. Choice loc. in N-W. Suburb. Seats 33. Priced right. 827-7671 (136)

FEMALE HELP

Excellent Opportunity for **SECRETARY — TYPIST** No Shorthand Required Full Benefits, Pleasant surroundings and working conditions. **PERMANENT POSITION** **INMONT CORP.** 2211 N. Elston AR 6-2171 An Equal Opportunity Employer (137)

MALE HELP

Immediate Opening! **GENERAL MAINTENANCE MAN FOR FACTORY** Good Starting Salary. Full Company Benefits. Steady Employment. **INMONT CORP.** 2211 N. Elston AR 6-2171 An Equal Opportunity Employer (137)

BUS. PROPERTY FOR SALE

SOUTHWEST AREA Hardware Store. Inventory Approx. 50,000. Also, adja. brk. inc. bldg. and parking lot. Will sell together or separate. RE 5-5757.

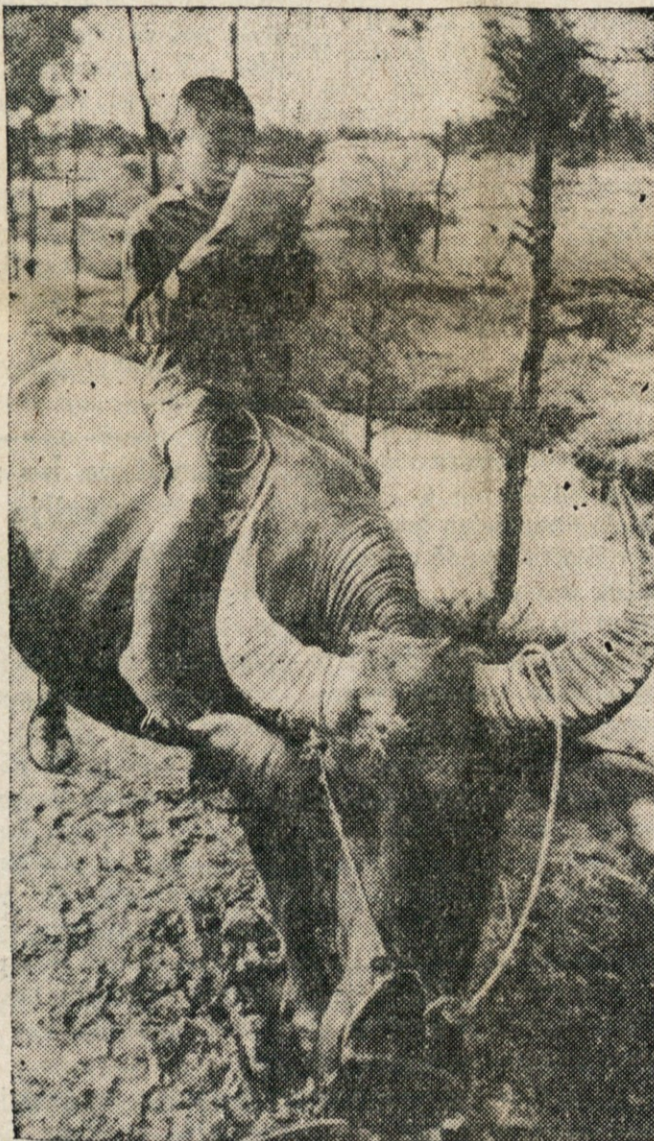
za silo s seboj, da bi v potrebi pohltela v tabor po ostalo vojsko.

Razveselil se je, ker je zvedel za gradišče, češ bo vsaj nekaj junaškega dela. Tudi po Svarunu glavarju Slovenov, se mu je zahotelo.

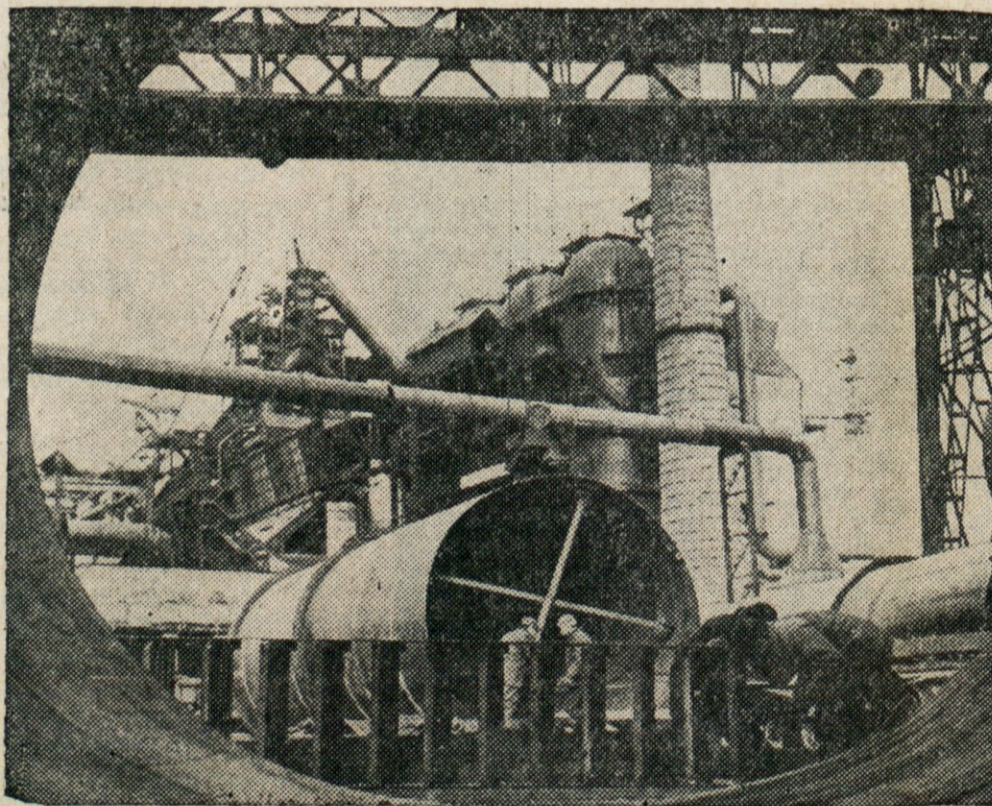
Šest stotnikov je takoj razporedilo čete. Hilbudij je šel v šotor in si pripasal težki meč; na glavo si je del najtežji in najlepši šlem. Treba je bilo glavo varovati pred kamni, ki bodo padali čez okope z gradišča. Šlem je bil razdeljen na pet polj, ki so bila posrebrana in ločena z zlatimi sponami. Na prednjem polju se je svetil križ, sestavljen iz dragih kamnov. Na levi strani je bil vrezan golobček z oljkovo vejico, na desni viseča krona. Pod križem sta se bleščali zlati črki alfa in omega.

Ko je prijel iz tabora, so že stale čete pred mostom. Zamahnil je z roko, vrste so se premaknile, plohi na mostu so votlo zabobneli.

Hilbudij je hotel dospeti ponoči preko ravnine do soteske, da bi ga Sloveni ne zapazili in ne odgnali čred v skrite šume, kjer bi jih bilo težko zaseči. Prepovedal je med potjo trombe, velel je paziti na ščite in meče, da bi se ne zadevali drug ob drugega in ne delali hrupa. Čete so z lahno nogo brečle visoko travo, ki se je drobila in mečkala pod njihovimi koraki. Bojevniki so tiho šepetali in si pripovedovali vesele vojne dogodke. Na vseh licih veselje in brezskrbnost, kakor bi šli v goste. Zakaj verovali so v nepremagljivega Hilbudija, ki jih vodi že tri leta od zmage do zmage.

NA POTI V SOLO — Šolarček v Severnem Vietnamu se je poglobil v svoje branje, ko jezdil na bivolu proti šoli.

VELIKANSKA CEV — Velika cev na sliki bo del naprav nove peči v veliki Leninovi železarni v Nižjem Tagilsku na Uralu. Železarna bo z novo pečo v obratu dajala 1.5 milijona ton železa na leto.

V taboru Slovenov so se zbrali takoj po prihodu Iztoka sredi noči vsi starešine s Svarunom v posvet. Zborovali so dolgo. Niso se mogli zediniti. Nekateri so svetovali, naj se vsa vojska poskrije v gradišču, zažene vanje goved in drobnico, da bi imeli zadosti hrane, ostalo živino pa naj odženo daleč proč v skrivne gozdove in soteske, kamor Hilbudij ne pojde. Za to misel so se v nemali starešine Antov. Sloveni s Svarunom vred pa so zahtevali, naj se takoj dvignejo čete in hite po strmih potih Hilbudiju riasproti ter ga zajamejo iz zasede. Mnenja so si nasprotovale, čas je bežal.

Tedaj se dvigne starešina Radogost in izpregovori:

“Možje, zvezde bežijo na zaton, Hilbudij jaha nad nas, mi pa besedujemo in čakamo bizantinskih mečev nad svoje črepinje. Svetujem vam, naj se pozove Iztok, plemeniti mladeč, našega staroste Svaruna sin, s katerim so bogovi. Stopi naj sredi med nas, pa naj govori modro besedo. Svetovit mu je pokazal sovraga v nočni temi, Svetovit mu navdahne modro besedo in naše sive glave se uklonijo žarki misli mladeniča, kateremu gori jasna luč v glavi.”

Začudili so se vsi, začudil sam Svarun. Da bi stopil mladeč v zbor starešin — nikoli tega! Spogledovali so se, pa se nihče ni dvignil, da bi ugovarjal, nihče, da bi prigovarjal.

In Radogost začne vnovič: “Pa se čudite! In molčite! Ali rečem vam: Bogovi hočejo besedo Iztokovo!”

“Bogovi hočejo — — —” je završalo in zmrnilo v zboru.

Radogost je odšel sam po Iztoka.

Skoro plah, s ponižno priklonjeno glavo je stopil Iztok v slovesni zbor. Svarun je povzel besedo:

“Sin moj, molče te je priklical zbor veljakov in izkušenih bojevnikov iz slavnega rodu Antov in takisto Slovenov — molče, pravim, ker nas je pretresel nasvet starešine Radogosla, da ti, mladeč, ki imaš sulico krvavo samo od krvi merjascev in medvedov, da ti rečeš besedo, če ti jo vdahne Svetovit, kako naj sprejmemo Hilbudija.”

Iztok je sklenil roke in se globoko priklonil.

(Dalje prihodnjč)

STARŠI!

● Naročite svojim poročenim otrokom Ameriško Domovino, vključite jih v našo skupnost! Slovenski dnevnik, stalni obiskovalec, bo glasnik njihove narodnosti. Četudi bo morda ležal neprebran v kakem kotu njihovega doma, jih bo vseeno tiho in nevsiljivo spominjal na slovenstvo.

Kako najti svoje prijatelje

Telefonska knjiga. Je najurnejša, najlažja pot najti zaželeno telefonske številke. In skoraj vsak, ki ga poznate, je notri.

Poglejte v knjigo tudi, kako klicati, za okrožne številke (area codes), številke v sili, najcenejše ure za daljne klice. In mnogo drugega. Dobro branje, kadar ga potrebujete.

Ohio Bell

Cleveland

ima enega od najfinejših živalskih vrtov v deželi in tudi najnižjo ceno za naravni plin izmed desetih naših velemest.

Letni račun plina za povprečno družino v:

New York	\$302.27
Philadelphia	274.86
Washington, D.C.	273.52
Baltimore	254.11
St. Louis	243.05
Chicago	215.57
Detroit	190.55
Los Angeles	179.86
Houston	164.66
Cleveland	162.83

THE EAST OHIO GAS COMPANY
PART OF THE CONSOLIDATED NATURAL GAS SYSTEM
“The Sunshine People”

